

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 – 2559 : 5) ปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสไว้เป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีศาสนา ศิลปะ และธรรมชาติบูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม มุ่งสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง กระทรวงศึกษาธิการ มีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อให้ประชาชนได้มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2539 : 9)

จากการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาไว้ 5 ด้าน คือ การปฏิรูประบบการศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา การปฏิรูประบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา : คำนำ) ในการปฏิรูปการศึกษาสิ่งที่สำคัญในระบบการศึกษาและเป็นหัวใจของการศึกษา คือ “หลักสูตร” เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศที่จัดให้กับเยาวชนนั้นหนักไปในทิศทางใด ซึ่งเป็นผลโดยตรงต่อผู้เรียน สังคมและชาติ หลักสูตรเป็นตัวนำในการที่จะให้เกิดความรู้ การถ่ายทอด วัฒนธรรม การเสริมสร้างทักษะปลูกฝังเจตคติ ค่านิยมและการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทุก ๆ ด้าน (ทัศนีย์ สุขเมธี 2535 : 6) ส่วนใจทิพย์ เชื้อวัฒนพงษ์ (2539 : 11 – 12) ได้กล่าวถึงหลักสูตรว่าเป็นแม่บทที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกสาขาวิชา หลักสูตรจะระบุสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ตามต้องการและหลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัด

มวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือ ซึ่งบอกให้กับต้นหรือครูผู้สอน รู้ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปทางใดและจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไรและระหว่างทาง ที่ไปจะต้องทำอะไรบ้างเป็นต้นว่าต้องใช้สื่อหรืออุปกรณ์ช่วยหรือต้องมีการตรวจสอบประเมินผล (ธีรารัง บัวศรี 2543 : 10)

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี จึงมีความจำเป็นต้องมีการ พัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างสามารถยืดหยุ่นได้ ใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษานำมาดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับ เด็กและสภาพท้องถิ่นนั้น เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุงและโรงเรียนแม่ข่ายซึ่งได้รับหลักการจาก กระทรวงศึกษาธิการ ให้ทำการขยายผลให้กับ โรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต คือ โรงเรียนอนุบาล อำเภอได้เข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และให้ดำเนินการใช้หลักสูตร ในปีการศึกษา 2546 ในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยดังนี้

1. การเตรียมการใช้หลักสูตร คือให้มีการประชาสัมพันธ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เข้าใจเป้าหมายของการพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดเตรียมครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาเด็กและจัดให้มี เอกสารหลักสูตรและคู่มือต่างๆ อย่างเพียงพอ

2. การดำเนินการใช้หลักสูตร คือ การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตาม ปรัชญา หลักการและจุดหมาย โดยกำหนดให้จัดทำสาระของหลักสูตรให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน จัดประสบการณ์ยึดเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและได้จัดทำ แผนการจัดประสบการณ์พร้อมสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความยากง่ายต่อการรับรู้ของเด็กแต่ละวัย สื่อและอุปกรณ์มีความหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก

โรงเรียนอนุบาลพัทลุงมีโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต จำนวน 11 โรงเรียน ซึ่งได้ ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไปแล้วระยะหนึ่ง จากการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรของเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง (2547 : 7) พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนใน โรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต ยังไม่มีความพร้อมที่จะใช้หลักสูตรสถานศึกษา และขาดความรู้ความ เข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีคุณภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พัทลุง ประกอบกับผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนและมีส่วนร่วมในการดำเนินการขยายผลการ

จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จึงมีความจำเป็นที่จะศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เพื่อทราบระดับปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง และเป็นข้อมูลให้หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานทางการศึกษานำไปพัฒนาหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาและระดับปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แนวทางในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง
2. เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง ซึ่งมี 11 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยจำนวน 44 คน รวมทั้งสิ้น 62 คน

2. ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง ประกอบด้วย

2.1 ด้านการเตรียมการใช้หลักสูตร

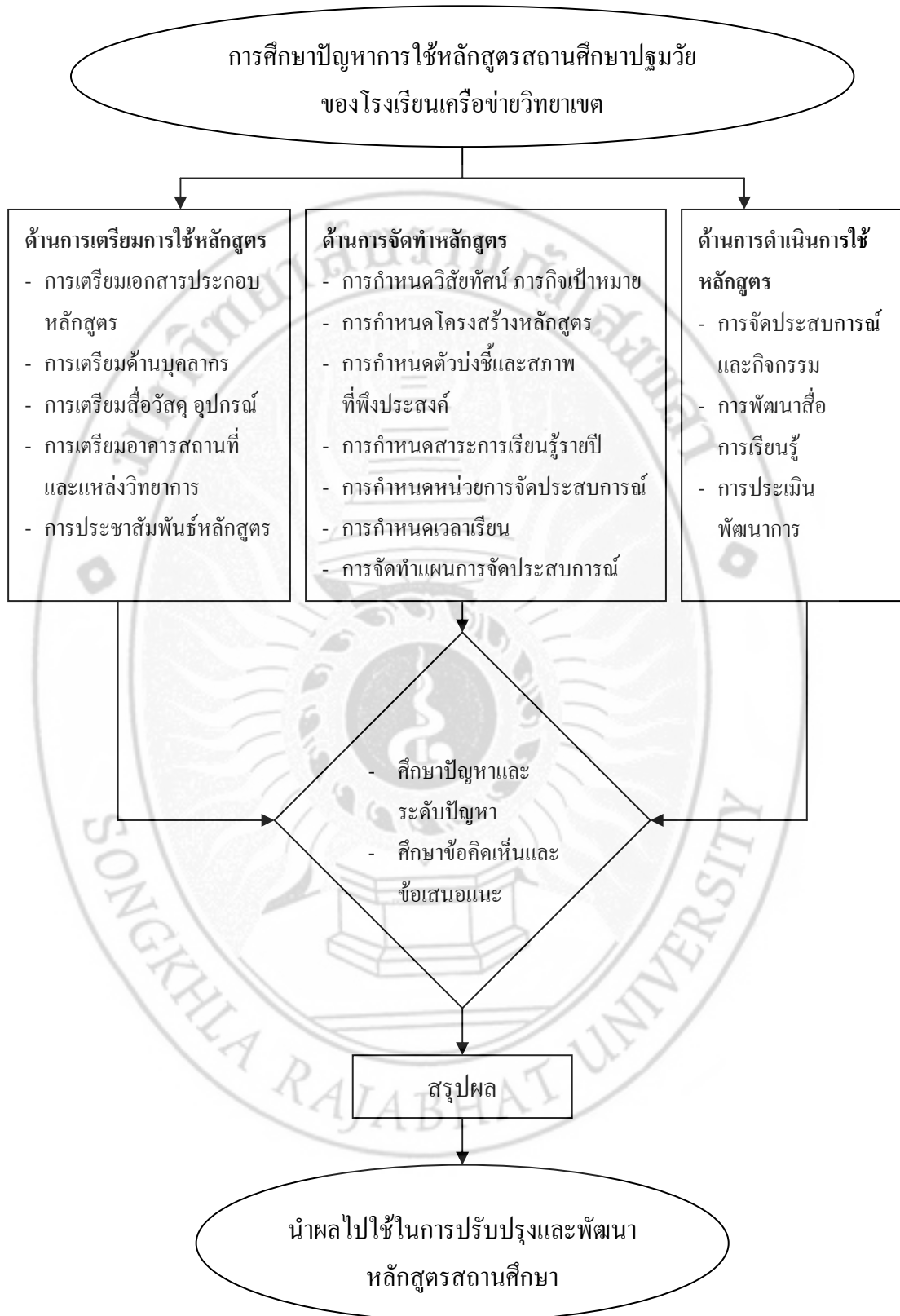
2.2 ด้านการจัดทำหลักสูตร

2.3 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

นียมศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งได้แก่ ปัญหาในการเตรียมการใช้หลักสูตร ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และปัญหาในการดำเนินการใช้หลักสูตร
2. โรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต หมายถึง โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้เป็น โรงเรียนเครือข่ายการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง จำนวน 11 โรงเรียน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ โรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง ที่มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
4. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง ที่ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
5. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นตามสภาพของท้องถิ่น โดยนำนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา